

Matkalla hyvään kouluun

Luokanopettajaliiton
koulutuspoliittinen ohjelma
Koulu2024

Versio 1.5.

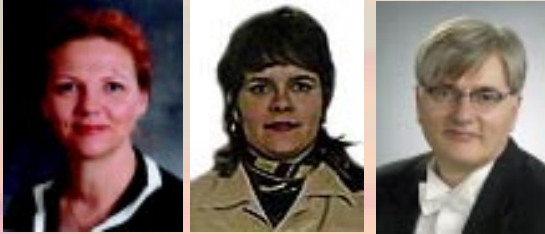

Kuva: Pekka Lempiäinen

Luokanopettajaliiton hallitus käynnisti keväällä 2003 koulutuspoliittisen ohjelman laadintyön. Liiton edellinen ohjelma oli valmistunut 1990-luvun alussa, ja sen voitiin katsoa monin osin toteutuneen. Työn saattoi loppuun uusi hallitus kesällä 2005.

Ohjelman tähtäin asetettiin vuoteen 2024, peräti 20 vuoden päähän. Aikajänne on pitkä. Yhtä pitkään jaksoon vuodesta 1984 vuoteen 2004 mahtui mm. kasinotalous, pankkikriisi, lama, Neuvostoliiton ja rautaesiripun romahtaminen, syyskuun 11. päivän terrori-isku ja sen aiheuttamat vastatoimet. Suomalaisperuskouluissa opetettiin samana ajanjaksona kolmen eri opetussuunnitelman mukaan. Ohjausjärjestelmä heilahti keskusjohtoisuudesta laajaan koulukohtaiseen vapauteen ja lopulta reippaasti takaisin kohti keskusjohtoisuutta. Näin haastavaan suunnittelutyöhön tarvittiin ulkopuolista asiantuntija-apua. Työryhmiä koulutti tulevaisuusajatteluun KT Anu Haapala Joensuun yliopistosta.

Ohjelmaa työstettiin prosessimaisesti. Ensimmäinen versio julkaistiin Luokanopettaja 1/2005:ssä. Kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa siihen palautetta. Piireiltä pyydettiin palautetta kahteen versioon. Lisäksi liiton vuosikokouksessa oli mahdollisuus keskustella ohjelmasta.

Hallituksen osalta työtä ovat koordinoineet Marja-Liisa Pietiläinen, Katariina Kattelus ja Martti Hellström. Eri-tyisasiantuntijana tulevaisuustyöskentelyä on ohjannut KT Anu Haapala, Joensuun yliopistosta.

Lähtökohtana käsitys maailmasta vuonna 2024

Koulutuspoliittisen ohjelman perustaksi hahmoteltiin käsitystä maailmasta vuonna 2024.

Tulevaisuuden tutkimuksessa käytetyssä otteessa uskotaan, että

- (1) tulevaisuutta ei voi ennustaa,
- (2) tulevaisuus ei ole kohtalo ja että
- (3) tulevaisuuteen vaikutetaan tämän päivän ratkaisuilla.

Perustellusti voidaan erottaa kolme erilaista tulevaisuutta, joita tässä kutsutaan Kaoottiseksi maailmaksi, Hallituksi maailmaksi ja Takaisin maalle-tulevaisuuksiksi.

Tulevaisuus 1: "Kaoottinen maailma"

Globalisaatio ja tekninen kehitys jatkuvat hallitsemattomina. Maailma polarisoituu. Hyvinvointi jakautuu epätasaisesti maapallolla. Ilma, maa ja vesi ovat monin paikoin saastuneita. Eri puolille maailmaa on valtavia slummeja, joissa elämää hallitsee viidakon laki. Maailma on väkivaltainen ja turvaton paikka.

Tulevaisuus 2: "Hallittu maailma"

Globalisaatio ja tekninen kehitys on saatu keskeisiltä osin hallintaan. Tekniikkaa hyödynnetään, mutta ympäristöseikat otetaan vakavasti huomioon. Maailma eheytyy monin paikoin. Ilma, maa ja vesi eivät saastu entiseen tahtiin. Monin paikoin ihmiset voivat hyvin ja elävät pysyvissä yhteisöissä. Paremmiin voivat kantavat vastuuta köyhemmistä alueista. Maailma on pääosin hyvä paikka elää.

Tulevaisuus 3: "Takaisin maalle"

Globalisaatio ja tekninen kehitys on otettu radikaalisti hallintaan tekemällä täyskäännös kestävä kehityksen suuntaan. Maailma on eheytynyt. Ilma, maa ja vesi ovat puhdistumassa, ja niitä suojellaan. Ihmiset ovat yksinkertaistaneet elämänsä, voivat hyvin ja elävät pysyvissä yhteisöissä. Maailma on turvallinen paikka, ja elämä vaatimattomampaa. Suuria hyvinvointieroja on tavoitteellisesti supistettu.

Koulun monet tulevaisuudet 2024

Koulun tulevaisuus on sidoksissa siihen, millainen maailma yleisemmin on 20 vuoden kuluttua. Samassa tulevaisuudessa koululla voi silti olla erilaisia kohtaloita.

Ohjelmaa laatinut ryhmä päätti keskittyä pohtimaan koulun tulevaisuutta ”Hallitussa maailmassa”. Tässä työryhmän mielestä hyvässä tulevaisuudessa koululle hahmoteltiin kaksi eri kohtaloa. Toinen kuvaa koulua sellaisena, millaiseksi se käsityksemme perusteella todennäköisesti kehittyi. Monen palautetta antaneen mielestä tämä tulevaisuuskuva on ”kauhukuva”. Ryhmän todellinen kauhukuva oli paljon kammottavampi.

Toiseksi ryhmä kuvasi koulua sellaisena, jollaiseksi se voisi kehittyä, jos kaikki menee mainiosti ja kun kuitenkin pyritään säilyttämään jonkinlainen realismi. Tällaiseksi koulu ei kehity ilman, että mm. Luokanopettajaliitto tekee sen eteen johdonmukaista ja pitkäjänteistä työtä, eikä välttämättä silloinkaan.

Koulu 2024 I ”Todennäköinen koulu”

Ohjelmaa laatinut ryhmä piti todennäköisenä, että suomalainen koulu on 20 vuoden kuluttua seuraavanlainen, jos maailma kehittyy hallittuun suuntaan.

Vuonna 2024 koulu toimii edelleen yhteiskunnan ohjauksessa ja pääosin sen rahoittamana. Opetusta järjestetään myös ostopalveluina: koulutuspalvelut tilataan parhaiten osaavalta ja kokonaisedullisimmilta taholta. Poliittiset ja taloudelliset tahot määrittävät koulutuksen tavoitteet yhteiskunnan kulloistenkin tarpeiden mukaan. Koululla ja opettajilla on rajatusti mahdollisuuksia vaikuttaa tavoitteisiin.

Opetus tähtää paljolti mitattavissa oleviin suorituksiin ja todistuksiin. Monenlaisten paineiden vuoksi koulutyön tavoitteet ovat sirpaleisia. Etualalle ovat nousseet työelämän nopeasti vaihtuvat tarpeet ja yhteiskuntaa kokoavat normit. Hyötyarvo korostuu, ja vaikeammin mitattavissa oleva inhimillinen kasvu ja esim. luovuuden tukeminen ovat jääneet hieman varjoon. Opetuksen sisällöt on standardisoitu ja normitettu, ja niiden opettamista, jopa käytettyjä menetelmiä, ohjeistetaan ja kontrolloidaan tasaisen laadun takaamiseksi. Tavoitteet ja sisällöt ilmaistaan tavallisesti mitattavien osaamiskriteerien muodossa. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan yleisesti testeillä.

Maan eri osissa koulut ovat erilaistuneet rakenteiltaan jo taloudellisista syistä. Maassa on koko oppivelvollisuusiän kattavia kouluja ja tiettyjen ikävaiheiden opetukseen rajautuneita kouluja. Julkisten koulujen lisäksi maassa on jonkin verran liiketoimintakouluja. Yksityisekkään koulut eivät saa tavoitella voittoa. Osa kouluista kuuluu samaan kouluketjuun, osa niistä on kansainvälisiä. Oppilailta on mahdollisuus pyrkiä haluamaansa oppilaitokseen. Koulujen välillä on kilpailua samaan tapaan kuin lukioiden osalta jo 1990-luvulla.

Kouluissa järjestetään monenlaista palvelutoimintaa- muutakin kuin opetusta. Julkisissakin kouluissa rehtori on toimitusjohtajarehtori, jonka toimenkuvaan kuuluvat koulun markkinointi ja valvonta: hän ostaa ja myy opetusta ja seuraa ja kontrolloi opetussuunnitelmien toteutumista ja toteuttamista. Opettajan tehtäviä kilpailutetaan, ja opettajat markkinoivat itse kurssejaan kouluille. Osa opettajista muodostaa työkollektiiveja, jotka hakeutuvat ”tiimeinä” kouluihin. Opettajien palkkaukseen on liitetty kannustavia markkinaelementtejä.

Opettajuu d e n
p r o f e s s i o n n a a l i s u u s
o n t a a n t u n u t .
O s a p a r h a i s t a
o p e t t a j i s t a
o n s i i r t y n y t
m u i h i n t ö i h i n .
K o u -

luun jäävilläkin opettaminen muodostaa vain osan heidän työtehtävistään. Yrittäjäopettajuus ja opettajien palkkauksen kytkeminen oppimistuloksiin on johtanut monin paikoin luopumiseen opettajan ammatin eettisistä periaatteista. Opettajiä tuomitaan rangaistuksiin mm. testitulosten väärentämisestä ja kysymysten luovuttamisesta oppilaille. Muut kuin opetukseen liittyvät tehtävät vievät paljon opettajien aikaa. Opettajille kuuluu sirpaleisia lasten huoltoon, hoivaan ja koulunpitoon liittyviä tehtäviä.

Opetusteknologia on kehittyntä. Digitaalisuus ja eOpetusjärjestelyt mahdollistavat yksilöllisiä ratkaisuja, mm. kielen vaikeustason osalta räätälöityjen oppikirjojen teon ja ne helpottavat muutoinkin oppimateriaalien uusimista. Tietokoneet ovat pieniä ja helposti mukana kuljettavia. Koneinto on johtanut siihen,

Kuva: Sepi Puustinen

että vuorovaikutuksen merkitystä ei aina riittävästi arvosteta opetuksessa. Haja-asutusalueilla lähiopetusta korvataan massiivisesti koneavusteisella etäopetuksella ja osittain ohjatulla itseopettelulla. Uusinta tekniikkaa ei kuitenkaan ole kaikissa kouluissa.

Opettajankoulutus on yhä korkeatasoista ja laaja-alaista. Opettajan tehtävät eivät ole enää julkisia virkoja, ja opettajanlisenssiin oikeuttavat pätevyysvaatimukset ovat joustavia. Monesta syystä pahentunut opettajapula on johtanut siihen, että suuri osa opettajista pätevoity työssä lyhytkursseilla.

Koulu 2024 II "Hyvä koulu"

Ohjelmaa laatinut ryhmä kuvasi myös hyvää koulua, sellaista koulua, jollaiseksi sen toivottiin 20 vuodessa kehittyvän, jos maailma kehittyy hallittuun suuntaan. Visiossa pyrittiin tietoisesti säilyttämään suhteellisuudentaju omiin vaikutusmahdollisuuksiin.

Vuonna 2024 suomalainen koulu on vanhasti sivistyslaitos, joka on yhteiskunnan erityisessä suojeluksessa. Kaikilla tasoilla ymmärretään, että Suomen tulevaisuus perustuu kahteen kivijalkaan: huipposamiseen ja hyvinvointivaltiorakenteeseen. Koulutuksen tavoitteet määritellään moniäänisesti: Valtio (eduskunta ja poliittiset päättäjät) haluavat kuunnella myös opetuksen ammattilaisia koulutusta ja sen tavoitteita suunniteltaessa. Koulutuksessa korostuu yleissivistys ja humanistinen kasvatus. Koulun tavoitteisto on kokonaisvaltainen: lapsen halutaan kasvavan hyväksi ihmiseksi ja kelpo kansalaiseksi. Yhteiskunta määrittelee tasa-arvon ja laadun takaamiseksi toiminnalle päälinjat ja reunaehdot, mutta konkreetit tavoitteet ja päätetään koulujen tasolla.

Koulujen rahoitustasoa on nostettu, eikä se ole riippuvainen kunnan taloustilanteesta. Valtio on ymmärtänyt vastuunsa koulutuksesta, ja kouluilla on laaja autonomia. Lapsuuden ainutlaatuisuus on ymmärretty, ja sitä suojellaan. Rakenteeltaan erilaisten koulujen toimintaa ohjaa selkeä ikäkausipedagogiikka. Monin paikoin on syntynyt myös nuorisokouluja, joissa yhtyy 1990-luvun peruskoulun yläaste ja tosiaalta lukio ja ammattioppilaitos.

Koulut toimivat jatkuvasti omasta toiminnasta oppien. Opetusohjelma on monipuolinen, väljä ja se sisältää mahdollisuuksia yksiköllisiin ja yksilöllisiin

ratkaisuihin. Koulutyötä leimaa vahva eettisyys ja inhimillisen vuorovaikutuksen kunnioitus ja arvostus. Opetuksessa on paljon yksilöllisiä elementtejä yhteisörakenteen sisällä. Koulujen välineistä ja tiloista huolehditaan.

Opetuksesta ja opettajasta puhutaan kuin taiteesta ja taiteilijasta. Hyvistä opettajista ollaan ylpeitä. Opettajia arvostetaan. He ovat lapsille aikuisen malli. Ihanneopettajana pidetään laaja-alaista, avarakatseista, välittävää ja monipuolisesti taitavaa ja viisasta aikuista. Opetuksessa on otettu askelia kohti digitaalisuutta, mutta inhimillinen vuorovaikutus ymmärretään oppimisen ja kasvun keskeisimmäksi tekeväksi. Opettajan perustehtävä on ohjata lapsia oppimiseen johtavaan opetteluun ja yhteisössä elämisen taitoihin. Jokaisella oppilaalla on oma opettaja, joka vastaa hänen opiskelustaan. Hänen lisäksi oppilaat saavat opetusta ja ohjausta tiettyihin teemoihin ja ainekseen erikoistuneilta opettajilta.

Opettajuus on professionaalista eksperttiyttä, johon kuuluu yleis- ja erityisosaamista. Opettajilla on joustava, yksilöllisesti rakennettu toimenkuva, jossa opetus on keskeisin osa-alue. Osa opettajista toimii osittain oppimateriaalituotannossa, osa hallinnossa, osa koulutus- ja konsultointitehtävissä. Opettajien erityisosaamisalueita tuetaan ja niiden kehittämistä kannustetaan. Opettajien palkkaus on nostettu riittävän korkealle tasolle, mikä on osaltaan johtanut siihen, että opettajapula on helpottanut.

Opettajien koulutus on eurooppalaisittain korkeatasoista. Koulutuksessa voi erikoistua myös oppilashuollollisiin tehtäviin esim. kuraattoriksi tai koulupsykologiksi. Opettajan koulutus jatkuu systemaattisesti koko työuran. Pätevyyttä voi täydentää ja laajentaa joustavilla näyttökokeilla. Opettajilla on sapattivuosijärjestelmä, jonka aikana järjestetään kouluttautumiskierto.

Muita mahdollisia koulun tulevaisuuksia

On myös mahdollista, että koulut kurjistuvat. Tällaisiakin tulevaisuuskuvia on uskallettava katsoa.

Kouluton yhteiskunta

Yhteiskunta voi hylätä koulunsa. Opettajien palkkauksen välttämättömään korjaukseen ei haluta käyttää rahaa, ja koulujen varustetason annetaan romahdtaa. Ammattiopettajuutta paikataan tuol-

voi kehittyä suuntaan, jota ei osata etukäteen lainkaan ennustaa. Sellainen voi olla esim. verkko-yhteiskunnan avoin ”koulu”. Nopea tekninen kehitys saat-
taa murskata vanhan koulun rakenteet. On esitetty, että läntiset yhteiskunnat siirtyvät lyhyen tietoyhteiskuntavaiheen jälkeen ns. viidenteen yhteiskuntavaiheeseen vuonna 2010. Tuolle aikakaudelle olisi tyypillistä elämykset ja tarinat. Tekninen kehitys mahdollistaa elämisen kuvitteellisissa rooleissa ja virtuaalimaailmassa Ihmiset voivat verkottua

etäisyyksistä piittamatta. Perinteinen koulu ei ehkä tällöin voi enää toimia tehokkaasti. Ompinen hajautuu, ja ihmiset ostavat pätkäopetuspalveluita. Todistuksenanto-oikeutta laajennetaan perinteisten koulujen piiriin ulkopuolelle. Tällaisessa tilanteessa myös erillinen opettajan ammatti kyseenalaistuu. Opettaminen (ohjaaminen, kannustaminen jne.) siirtyy hyvin erilaisissa ammateissa toimivien ihmisten toimenkuviiin.

Kuva: Antero Aaltonen

loin kolmannen sektorin vapaaehtoistyöllä. Opettajiksi saadaan kouluttamattomia, joskin innokkaita ihmisiä.

Opettajien hylkäämä koulu

Vaikka yhteiskunta haluaa periaatteessa ylläpitää perinteisen kaltaisia kouluja, on mahdollista, että opettajan työ menettää houkuttelevuutensa. Opettajat hylkäävät koulun ja siirtyvät muihin tehtäviin. Opetusta joudutaan tällöin hoitamaan muodollisesti epäpätevin, tilapäisin voimin.

Armottoman menon markkinakoulu

Yhteiskunta luopuu ammatillisesta luotamuksesta kouluun ja opettajiin, ja tilalle luodaan koulujen markkinat. Opettajien toimintaa ohjataan raskaasti ja keskitetysti. Tuloksia kontrolloidaan mm. standardisoiduilla oppimistesteillä. Niissä epäonnistumista pidetään ennen muuta opettajien syynä. Opettajan työehdot kytetään oppimistuloksiin. Koulut polarisoituvat voimakkaasti.

Arvaamattomasti kehittynyt koulu

Tulevaisuus on aina arvaamaton. Koulu

Kuva: Antero Aaltonen

Viisi polkua kohti hyvää koulua vuonna 2024

Luokanopettajaliiton koulutuspoliittisen ohjelman perustaksi on valittu hyvän, toivotun koulun tulevaisuus. Tulevaisuuskenarioista etsittiin yhtäältä alueita, joita halutaan erityisesti edistää ja toisaalta alueita, joiden toteutumista halutaan yrittää estää. Niistä ideoitin viisi tulevaisuusteosta koostuvaa tulevaisuuspolkua kohti hyvää koulua.

1. "Hyvää lapsuutta tukeva koulu"

Luokanopettajaliiton on ponnisteltava, jotta jokaisella lapsella olisi 20 vuoden kuluttua oikeus hyvään opetukseen ja kasvatukseen korkeatasoisesti koulutetun opettajan johdolla. Jokaisella lapsella tulisi olla oikeus omaan, tuttuun opettajaan. Tämä tavoite edellyttää, että opettajuuden vetovoimaa onnistutetaan systemaattisesti vahvistamaan; on saatava maan lahjakaimmat ja opettajiksi sopivimmat nuoret haakeutumaan ja pysymään edelleen opettajina. Lisäksi se edellyttää, että opetuksen järjestäjät luovat opettajan ja oppilaiden laadukkaalle vuorovaikutukselle riittävän tasokkaat puitteet.

Tällä polulla tarvitaan seuraavia tulevaisuustekoja:

- Opettajuutta on kehitettävä sellaiseksi että se houkuttelee ja palkitsee lahjakaimpia naisia ja miehiä. Tämä edellyttää paitsi symbolisen arvostuksen ja työn mielekkyyden ja autonomian lisäämistä, myös palkkaukseen liittyvien, yleisesti tunnustettujen ongelmien ratkaisua. Koko työstä on saatava koko palkkaa. Työn ehdot on nostettava tasolle, joka vastaa koulutusta ja työn vaativuutta ja joka mahdollistaa sen, että opettajat voivat asua

ja elää palkkatuloillaan myös kaupungissa. Kaikkien opettajien palkan on katettava koko työvuosi.

- Koulutuksen ylläpitäjät on vakuutettava lapseen investoinnin arvosta.

- Yhteiskunta on saatava osoittamaan arvostusta ja luottamusta opettajan työtä ja ammattitaitoa kohtaan. Opettajan ammattinimikkeen käyttöoikeus on varattava vain pätevyysvaatimukset täyttävälle. Opettajien ammatillista autonomiaa on puolustettava. Opettajien toimenkuvia on voitava joustavoittaa ja kehittää. Opetussuunnitelmaohjauksen on oltava väljää.

- Koulu-, luokka- ja opetusryhmäkoot on ymmärrettävä ensisijaisesti pedagogiseksi kysymyksiksi.

Kuva: Antero Aaltonen

- On tuettava hankkeita, jotka kannustavat opettajia pitämään oma-aloitteista huolenpitoa omasta kansainvälisesti korkeatasoisesta ammattitaidostaan.

- Opettajille ja oppilaille on luotava reaalit mahdollisuudet onnistua koulutyössä. Opettajien on voitava käyttää energiansa pääasiassa opetukseen. Opettajien ja oppilaiden työolosuhteita on kohennettava. Ammatillisen kunnianhimon tulee jatkossakin suuntautua juuri opetukseen ja kasvatukseen eikä esim. pärjäämiseen testeissä.

- Työn kannalta epäoleellisia hallinnon tarpeista lähteviä uudistuksia on selkeästi rajoitettava. Koulun kehittämisessä tulee edetä suunnitelmallisesti ja kiireettä.

- Jokaiselle lapselle on taattava oma opettaja koko perusopetuksen ajan.

- On puolustettava lasten oikeuksia koulutullisiin koulumatkoihin.

- Opettajien työssäjaksamista on tuettava joustavilla järjestelyillä esim. eläkeiän suhteen.

- On vastustettava epäeettisenä pyrkimystä kytkeä opettajan palkka oppilaiden oppimistuloksiin.

Kuva: Antero Aaltonen

- On tuettava toimia, joilla vahvistetaan lapsiperheiden mahdollisuuksia tukea lapsensa kasvua.

- On tuettava hankkeita, joissa turvataan perheille mahdollisuus saada tarvitsemansa palvelut korkeatasoisina myös haja-asutusseuduilla ja muuttotappiokunnissa.

- On tuettava kehitystä lisätä kodin ja koulun aitoa vuoropuhelua. On luotava kouluihin rakenteita, joiden avulla vanhemmat saavat tietoa koulusta ja tulevat heille tärkeissä asioissa kuuluiksi. On ohjattava vanhempia kohtaamaan opettajat opetuksen korkeasti koulutettuina ammattilaisina.

2. "Kaikille yhteinen koulu"

Luokanopettajaliiton on ponnisteltava sen eteen, että jokaisella lapsella on 20 vuoden kuluttua oikeus saada korkeatasoista opetusta omissa itselleen sopivassa koulussa.

Siihen tarvitaan seuraavia tulevaisuustekijöitä:

- On aktiivisesti vaikutettava päättäjiin, että he ymmärtäisivät koulun koon olevan merkittävä pedagoginen tekijä. Niiden tulisi olla kaikkialla lapsen kokoisia.

- Koulut on rakennettava ja varustettava turvallisiksi oman alueen toimintakeskuksiksi, joita voivat käyttää kaikki ikäryhmät.

Merkittävää synergiaetua saadaan, kun samassa kiinteistössä toimii mm. kirjasto ja kunnallinen palvelupiste ja kun koulu lisää yhteistyötä mm. työväenopiston, kyläseurojen, urheiluseurojen ja seurakunnan kanssa.

- Valtion on kannettava selkeämmin taloudellinen vastuunsa koulujen ylläpidosta. Koulujen lakkauttaminen on pysäytettävä kaikkialla, missä se on taroituksenmukaista.

- Kouluille on taattava sellaiset resurssit, että ne voivat aidosti huolehtia kaikkien lasten opetuksesta.

- On aktiivisesti vaikutettava päättäjiin, jotta he näkevät lähi- ja kyläkoulut ja turvallisen kasvuympäristön koko perheelle mainosvaltiina houkuteltaessa uusia kuntalaisia muuttotappioalueille.

- On tuettava hankkeita, joilla lisätään oman alueen yhteisöllisyyttä esim. toiminnalla, jossa koko kylä tai kaupunginosa haluaa kasvattaa ja välittää kaikista alueen lapsista.

3. "Hyvin johdettu koulu"

Luokanopettajaliiton on ponnisteltava sen eteen, että jokaisella lapsella on 20 vuoden kuluttua oikeus käydä hyvin johdettua koulua. Tämä edellyttää, että systemaattisesti vahvistetaan tekijöitä, jotka saavat taitavat opettajat hakeutumaan rehtoreiksi. Lisäksi on purettava niitä tekijöitä, jotka estävät rehtoreita onnistumasta työssään.

Tällä polulla tarvitaan seuraavia tulevaisuustekijöitä:

- On vakuutettava päättäjät siitä, että koulu tarvitsee omanrehtorin. Rehtorien pätevyysvaatimuksia ei saa laskea. Rehtorilla on oltava jatkossakin aina opettajan pätevyys. On kehitettävä rehtoriksi

Kuva: Antero Aaltonen

pätevöittävää koulutusta yhä laadukkaammaksi. Rehtoreille on taattava jatkuva täydennyskoulutus.

- On lisättävä rehtorin toimenkuvan persoonallista joustavuutta. On mahdollistettava joustavat mahdollisuudet rakentaa kouluun sinne sopiva johtamiskäytäntö ja tapa jakaa töitä tarkoituksenmukaisesti. Johtamiskulttuuria on kehitettävä osallistavaan suuntaan.

- On lisättävä rehtoriuden vetovoimaa. Esimiehen palkan on oltava motivoiva.

- On huolehdittava rehtorien jaksamisesta. Rehtorin työt on mitoitettava mahdollisuuksien mittaiksi. Rehtoreille on taattava mahdollisuudet olla aidosti läsnä koulussa minimoimalla turhaa hallinnointia kunnissa.

4. "Luottamus kouluun"

Luokanopettajaliiton on ponnisteltava sen eteen, että jokaisella lapsella olisi 20 vuoden kuluttua oikeus käydä koulua sellaisessa koulutuspoliittisessa ilmastossa, joka perustuu luottamukseen opettajiin ja kouluihin. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että vahvistetaan syste-

maattisesti tekijöitä, jotka lisäävät luottamuksen tunnetta ja puretaan tekijöitä, jotka rapauttavat opettajien ammattiyhteisöä.

Tällä polulla tarvitaan seuraavia tulevaisuustekoja:

- On tiedotettava sitkeästi, että koulutus on Suomen tulevaisuuteen merkittävästi vaikuttava investointi eikä rasittava kuluerä. Suomalaisen perusopetuksen korkea laatu perustuu opettajien korkeaan ammattitaitoon ja työmoraaliin sekä päättäjien tahtoon antaa opetukselle yksilöiden erotkin huomioida, riittävät resurssit.

- On vahvistettava koulujen ja opettajien pedagogista vapautta ja professionaalista asemaa mm. lainsäädäntöä uudistettaessa. On vastustettava tarpeetonta kontrollia. Standardisoidut oppimistulostestit on ymmärrettävä kapeiksi joskin tarkoiksi mittauksiksi. Opetuksen ja kasvatuksen tavoite on kuitenkin laaja ja kokonaisvaltainen: ehyt ihminen. Onnistuminen tässä tehtävässä nähdään vasta vuosien kuluttua. Tuloksellisuuden seuranta on tekniikkaa, joka sopii hyvin liiketoimintaan. Opetus on inhimillistä toimintaa, jonka laatua on vaikea tavoittaa valtakunnallisilla testeillä.

- On tuettava koulutusta ja hankkeita, jotka lisäävät opettajien koulusäädös- ja opetus suunnitelmaosaamista.

- On kannatettava pyrkimyksiä laatia kouluille koulujen resurssointia ohjaavat laatu normit niin kauan kuin kunnista ei toimi vastuullisesti.

- On tuettava opettajien, vanhempien ja hallinnon yhteisiä kohtaamismahdollisuuksia ja aktivoidaan oppilaiden vanhempia osallistumaan kunnallispolitiikkaan.

- On lisättävä opettajien valmiuksia toimia tilanteissa, joissa koulu joutuu aiheettomien ja kohtuuttomien hyökkäysten kohteeksi.

- On tuettava koulujen toimintaedellytysten parantamiseen sitoutuneiden päättäjien vaalityötä.

- On rakennettava hyviä ja luottamuksellisia suhteita poliittisiin päättäjiin ja kouluhallintoon.

- On tuettava pyrkimyksiä edistää osallistavaa esimieskulttuuria kouluhallinnossa.

- On vastustettava epätarkoituksenmukaisia koulun toimintojen ulkoistamista.

On pidettävä esillä laadun merkitystä.

5. "Laadukas opettajankoulutus"

Luokanopettajaliiton on ponnistettava, jotta jokaisella lapsella olisi 20 vuoden kulluttua korkeatasoisesti koulutettu opettaja. Tämä tavoite edellyttää, että opettajankoulutuksen vetovoimaa onnistutaan systemaattisesti vahvistamaan; on saatava maan lahjakkaimmat ja opettajiksi sopivimmat nuoret hakeutumaan edelleen opettajankoulutukseen. Samaan aikaan on purettava tekijöitä, jotka estävät opiskelijoita valmistumasta sovitussa aikataulussa.

Tällä polulla tarvitaan seuraavia tulevaisuustekoja:

- On kehitettävä opiskelijavalintoja siten, että jatkossakin koulutukseen saadaan opetukselta innostuneita ja monipuolisesti taitavia nuoria. Tämä edellyttää tasapainoa valintakriteereissä koulumenestyksen, aidon pedagogisen kutsumuksen ja persoonallisuuden välillä.

- Opettajankoulutusta on kehitettävä selkeäksi että se houkuttelee lahjakkaita naisia ja miehiä.

- Opettajankouluttajien virat on saatava niin houkutteleviksi, että niihin hakeutuu parhaat mahdolliset kouluttajat. Virantäyttöprosessien avoimuutta on lisättävä.

- Opettajien koulutus on säilytettävä kansainvälisesti korkeatasoisena.

- Koulutuksessa on säilytettävä riittävä opetusharjoittelu sekä harjoittelu- että kenttäkouluilla.

- On valvottava, että opettajankoulutuksen sisällöt antavat valmiudet selvittää opettajan työn koko todellisuudesta, niin että teorian ja käytännön kuilu olisi mahdollisimman kapea. Kasvatustieteen sisällä on kehitettävä kouluteoreettisten opintojen osuutta.

Luokanopettajaliitto

Akavatalo, Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki
puh. (09) 150 2650
toimisto@luokanopettajaliitto.fi
www.luokanopettajaliitto.fi